

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva Kolledž

Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Helerin Mölder

**LAPSEST LÄHTUVA KASVATUSE PÕHIMÕTETE RAKENDAMINE ÕPPE- JA
KASVATUSTEGEVUSTE KORRALDAMISEL VIIIE IDA-VIRUMAA LASTEAIAS
NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: eelkoolipedagoogika nooremlektor lektor Lehte Tuuling MA

NARVA 2022

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Helerin Mölder

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate arusaamad ja hoiakud koostööle lapse arengu toetamisel nelja valla näitel, mille juhendaja on Lehte Tuuling,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Helerin Mölder

15.05.2022

ABSTRACT

The title of this bachelor's thesis is "Application of the child-centred educational principles in the organisation of learning and educational activities on the example of five kindergartens in Ida-Virumaa".

Child-centred education is topical, because as a result of its implementation it is possible to offer high-quality pre-school education based on the interests and development of children. When implementing child-based education, it is important to know its various principles and components. It is also crucial to give children the opportunity to discover and learn in a diverse environment. The aim of this bachelor's thesis is to find out which principles of child-centred education are applied in kindergartens of Ida-Virumaa in their learning and educational activities, and what would teachers need to make its implementation more effective.

The theoretical part of the research provides an overview of the concept and content of child-centred education, approaches to it and the principles of learning and educational activities in pre-school facilities.

In order to achieve this goal, the author used a quantitative research method and prepared a questionnaire for kindergarten teachers.

The results of the survey show that kindergarten teachers understand the content and principles of the concept of child-based education.

In an effort to implement child-centred education successfully kindergarten teachers require support gained from practical training and experience exchange with the team. Teachers also need assistance from the team and management.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. LAPSEST LÄHTUV KASVATUS JA PÕHIMÕTTED	7
1.1 Lapsest lähtuva kasvatuse mõiste	7
1.2 Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtted	8
1.3 Lapsest lähtuvad pedagoogilised lähenemisviisid	10
1.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine ja kavandamine koolieelses lasteasutuses	11
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	13
2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	13
2.2 Meetodi valik ja kirjeldus	13
2.4 Uurimistöö valimi kirjeldus.....	14
3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS.....	17
3.1 Lasteaiaõpetajate arusaamad lapsest lähtuvast kasvatusest.....	17
3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	19
3.3 Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamine õppe- ja kasvatustegevustes....	23
3.4 Lasteaiaõpetajate hinnangul vajaminev tugi lapsest lähtuva kasvatuse rakendamisel	25
ARUTELU.....	28
KOKKUVÕTE	30
KIRJANDUS	32
LISAD	37
Lisa 1. Küsimustik lasteaiaõpetajatele.....	37

SISSEJUHATUS

Koolieelsetel lasteasutustel on tähtis roll - pakkuda kvaliteetset alusharidust, mis loob eeldused edukaks toimetulekuks koolis ja ühiskonnas. Kvaliteetse alushariduse aluseks peetakse Euroopas üldiselt lapsest lähtuvat kasvatust, milles arvestatakse laste huvidega, tuginedes lapse vajadustele ja kogemustele (Tuul, Õun & Botvina, 2018, lk 102-103).

Merli Lepp (2017) on öelnud, et kuigi Eesti ja Soome alushariduse õppekavad toetavad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid, viitavad uurimused ikka selle vähesele rakendumisele. Probleemiks tuuakse välja õpetajate vähest oskust laste osaluse võimaldamisel õppeprotsessis ning vanadele harjumustele toetumist. Ka Kristin Otsma (2020) täheldas oma praktika käigus, et pigem on levinud täiskasvanust lähtuv planeerimine, kus õpetaja toetub lasteaia õppekavale ja rühma tegevuskavale. Tuul (2017) uurimuses on välja toodud, et kavandatud õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi õpetaja enda juhtimisel, mis on eelnevalt koostatud nädalakava alusel.

Mitmed uurimused (Mängli, 2016; Lüüde, 2014; Tuul, 2017) kinnitavad, et lapsest lähtuv kasvatuses põhiline roll on lähtuda laste huvidest, esiplaanil on õppija ise ning õpetaja on protsessi suunaja. Samuti on toodud välja, et laps õpib kõige paremini ise proovides ning rõhutatakse ka mängu kaudu teadmiste omandamist.

Õppe- ja kasvatustöö lasteaias on orienteeritud positiivsele suhtumisele lapsesse, mis toetub lapse huvidele, mille tulemuseks on lasteaiategevuskultuuri põhinemine lapsest lähtuval kasvatusel (Orgusaar, 2011).

Lüüde (2014) on toonud välja, et oluline on pakkuda lastele erinevaid võimalusi, kus nad saavad olla ise katsetajad ja uurijad. Sealjuures rõhutades, et õpetaja roll ei ole vähenenud vaid pigem on õpetaja kui vahendaja, laste ja õppekava vahel.

Käesoleva uurimistöö probleem seisneb selles, et õpetajad rakendavad vähesel määral lapse huvidest lähtuvaid põhimõtteid. Ülekaalus on täiskasvanust lähtuva õpikäsituse rakendamine, millele tuuakse sisse üksikuid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid. Õpetaja vaated võivad olla küll lapsekesksed, kuid praktikas rakendatakse seda vähe. Ka OECD Õppimise ja õpetamise uuring TALIS (2018) kinnitas, et õpetajad rakendavad pigem traditsioonilisi õpetamispraktikaid. (Ojaniit, 2020, lk 6).

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendavad Ida-Virumaa lasteaiad õppe- ja kasvatustegevustes ja mida vajaksid õpetajad, et muuta tõhusamaks selle rakendamist.

Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas mõistavad õpetajad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid?
2. Milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendatakse õppe- ja kasvatustegevustes?
3. Mida vajavad lasteaiadõpetajad toetuseks, et rakendada lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes?
4. Kui oluliseks peavad lasteaiadõpetajad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes?

Järgnevalt antakse töös ülevaade lapsest lähtuva kasvatuse mõistest ning põhimõtetest, seejärel pööratakse tähelepanu õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetele ning kuidas lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendatakse lasteasutuses.

1. LAPSEST LÄHTUV KASVATUS JA PÕHIMÕTTED

1.1 Lapsest lähtuva kasvatuse mõiste

Eestis on rõhutatud vajadust minna täiskasvanust lähtuvalt kasvatusele üle lapsekesksele kasvatusele juba rohkem kui 20 aastat. Üleminekut on toetatud lapsekeskse kasvatuse põhimõtete kajastamisega taasiseseisvunud Eesti alushariduse valdkonna riiklikes õppekavades (Tuul, Õun & Botvina, 2018).

Lapsest lähtuv kasvatus on Eesti alushariduse ajaloost väljakasvanud võrratu tänapäevast ühiskonda rikastav õppekasvatustöö viis. Last väärtustatakse ja lastel on võimalus osaleda õppe- ja kasvatustegevuse protsessides. Last kuulatakse ja antakse võimalus kaasarääkimiseks, last võetakse kui üksikindiviidi (Pukk, 2021). Lapsest lähtuv kasvatus põhineb aga suurel usaldusel ning last austades. Esikohal on lapse vajadused ja huvid, mis aga ei tähenda, et kogu tegevus lähtuks ainult lapsest. Täiskasvanul on siin kohal suur roll olla suunaja ja tuua esile see, mis sütitab lastes arutelu. Õpetaja ülesandeks on vaadelda laste tegevust ning dokumenteerida. Läbi selle saab õpetaja jälgida laste arengut ning analüüsida kogu materjali, kuidas last paremini edasi suunata (Kinos & Pukk, 2010, lk 72-75).

Lapsest lähtuvat kasvatust defineeritakse kui lastele vabaduse, valikute, vastutuse ja aktiivse õppimise võimaldamist, väärtustades seejuures lapsepõlve, last ning tema kuuluvustunnet (Kuuseorg, 2020, lk 7). Lapsest lähtuva kasvatuse aluseks on, et igal lapsel on õigus haridusele, lapse arengus arvestatakse iga aspektiga. Iga laps on eriline nii vanuse, soo, kultuuri kui ka õppimisstiili poolest. Õppeprotsessi kavandamisel lähtutakse laste ideedest, nende eelistuste ja huvidega arvestatakse. Arvestatakse laste eri õppimisstiilidega (Ross, Õun & Tuul, 2013, lk 11). Lapsest lähtuvas kasvatuses võib märgata erinevate alternatiivpedagoogika mõjutusi, nagu montessori-, steiner-, freinet-pedagoogika, kuid enim on see siiski seotud Reggio Emilia tegevuskultuuriga (Kinos & Pukk, 2010, lk 26). Reggio Emilia pedagoogika toetub mitmete haridusfilosoofide ideedele – Dewey, Piaget', Vögotski, Montessori, Brunner jt. Reggio (Parijõgi, 2014). Reggio Emilia tegevuskultuur on alguse saanud Itaaliast, õpetaja ja filosoof Loris Malaguzzi on tegevuskultuuri eestvedaja, kes pärast II Maailmasõda koos Reggio Emilia linna lastevanematega aitas kaasa koolieelsete lasteasutuste võrgustike loomisele ja arengule (Reggio Emilia Approach veebileht, s.a). Malaguzzi on veel rõhutanud, et lastel on 100 keelt – leiutamiseks, avastamiseks ja kujutluseks. See tähendab, et lapsel on palju erinevaid võimalusi, et ennast realiseerida ja

väljendada arengut ja loovust toetavas keskkonnas. Laps saab ennast realiseerida läbi kunstitegevuste ja läbi mängu väljendada oma emotsioone. Õpetajad mängivad selles osas suurt rolli, luues lastele keskkonna erinevateks väljendusviisideks (Arseven, 2014, lk 166).

1.2 Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtted

„Lapsed on oma kasvamise ja maailma tundma õppimise protsesside aktiivsed peategelased.“ (Eesti Reggio Emilia Ühing veebileht, s.a). Võib öelda, et lapsest lähtuv kasvatus on kui laste kasvamise ja arengu igakülgne toetamine. Samuti usk laste võimetesse ja potentsiaali. Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõteteks on lapse individuaalsusega arvestamine ning last võetakse võrdväärseks täiskasvanu kõrval (Kinos & Pukk, 2010, lk 72). Iga laps omandab teadmisi lähtuvalt oma eripärast, mille aluseks on lapse pärilikkus, huvid, kogemused, vajadused ja uskumused (Ross, Öun & Tuul, 2013, lk 11). Lapsi julgustatakse uurima keskkonda ja väljendama end kõigi meelte ja kognitiivsete keelte kaudu – joonistamine, liikumine, maalimine, ehitamine, kollaaž, draamamäng või muusika (Edwards, Gandini & Forman, 1998, lk 8).

Eeva Hujala (2004) on öelnud, et hea õpikeskkond pakub lastele piisavalt võimalusi ühisele uurimisele ja katsetamisele ning loovale probleemilahendusele. Õpikeskkond, mis on hästi organiseeritud, pakub uudsust ja stimulatsiooni toetab ja innustab väikelast. Õpikeskkond peab pakkuma lastele võimaluse ise luua, katsetada ja leiutada. Oluliseks peetakse ka erinevaid looduslikke materjale ja vahendite kättesaadavust. Keskkond kujuneb ja vahetub vastavalt teemale – laste huvidest ja teemast kujunevad uued tegevuskeskused, õppemängud, materjalid ja raamatud (Nugin, 2017, lk 63). Tegevuskeskused võimaldavad lastel õppida, mängida, uurida, avastada ja suhelda ja on sisustatud laste huvide järgi. Keskuseid võib olla rühmaruumis erinevaid: kunstikeskus, muusika- ja liikumiskeskus, matemaatikakeskus, teadus- ja kirjutamiskeskus. Keskused võivad tekkida ka näiteks uuest projekti- või nädalateemast. Oluline on muuta keskkonda, et lastel oleks võimalik uut teemat lähemalt uurida (Nugin, 2013, lk 84, 88).

Tähtsal kohal on kunst ning materjalide valikuvabadus, laps saab materjale iseseisvalt kätte ja neid kasutada. Läbi kunsti saab laps oma loovust rakendada ja arendada. Keskkond on kui kolmas õpetaja rühmas. Ruumis kasutatakse värve, peegleid, looduslike materjale ja varje, mis aitavad lastel avastada (Almre & Tammaru, 2018, lk 8-9). Õpikeskkonna loomisel on oluline lähtuda laste huviobjektidest, töövahendite ja materjalide kättesaadavusel. Samuti ka sellest, et õpikeskkond võimaldaks lastel praktilist katsetamist ja uurimist. Kõige

tähtsamateks elementideks õpikeskkonna kujundamisel on täiskasvanu ja lapse omavahelised suhted, rühmakaaslased ja õppe sisu (Hujala, 2004, lk 69-70).

Lapsest lähtuvas kasvatuses on õpetaja kui teadmiste vahendaja, suunaja ja toetaja. Kasvukeskkonna loomisel on õpetaja see, kes aitab lapsel tema sotsiaalse võrgustiku kujunemisele ja loomisele kaasa (Otsma, 2020, lk 10-13). Rätsep (2011) on öelnud, et loov ja tark õpetaja loob eeldused loovuse kasutamiseks igapäevaselt. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ning kasvukeskkonna kujundamisel arvestab lapse individuaalsete vajadustega, innustab lapsi iseseisvalt mõtlema ning olema leidlikud ja loovad.

Samuti on õpetaja ülesandeks rühmas jälgida lapse arengut nii õppetegevustes kui vabamängus. Samuti peetakse oluliseks läbiviidud tegevuste analüüsimist ja dokumenteerimist (Lepp, 2017, lk 11). Dokumenteerimine annab õpetajale infot lapse arengu kohta ja annab võimaluse jälgida arengus toimuvaid muutusi. Läbi dokumenteerimise oskab õpetaja suunata lapsi õppimist soovitud eesmärkide suunas (Kinos & Pukk, 2010, lk 76; Lepp, 2017, lk 11).

Õppimiskogemusest järelduste tegemiseks võib kasutada erinevaid dokumenteermisviise (Lahe, 2021):

- laste arengumapid – kogutud erinevad materjalid, mis näitavad lapse huve või annet;
- laste looming – lühimärkmed, audio- või videosalvestused, kunstitööd või kaardistused;
- vaatlused – laste käitumuslikud näitajad, huvide väljendus, tulemuste põhjal arengutabelite täitmine;
- lapse eneserefleksioon – laste tegevuseelistused, huvi kindla teema vastu;
- projekti lood – lood õppimiskogemustest, mis esinevad laste poolt koostatud raamatutes, rühma seintel või õpetaja päevikus.

Lapsest lähtuva kasvatuse üks põhimõteteks on õppimine ja teadmiste omandamine läbi mängu. Mängupõhine õpe hõlmab tegevuste järjepidavust alates lapse juhitud vabast mängust kuni juhendatud mänguni. Erinevad mänguliigid on väärtuslikud ja need toetavad laste õppimist (Hargraves, 2010). Vögtski (2016, lk 159) järgi on mäng arengu allikas ning just mänguliste tegevuste kaudu liigub lapse areng.

Laste mängu jaotatakse loovmängudeks ja reeglimängudeks. Loovmängu puhul valivad lapsed endale ise teema, rollid ning mänguasjad. Loovmängudes saab laps õppetegevuses

omandatud teadmisi ja oskusi rakendada (Tuuling, 2009). Loovmängud jagunevad rolli-, lavastus- ja ehitismängudeks. Reeglimängud on kindlate reeglitega ja struktuuridega: õppe, laulu-, muusikalised ja liikumismängud. Olulisemad reeglimängud on õppemängud, mis jagunevad lauamängudeks, mängud esemete ja mänguasjadega ja sõnalisteks õppemängudeks (Ugaste, 2017, lk 202-203). Õppemängud on õpetamise mänguline vorm, kus lapsed õpivad ja kinnistava teadmisi läbi mängu (Tuuling, 2009).

Lapse algatatud mäng toetab lapse loomingulisi ja kujutlusvõimelisi õppimis- ja arenguosi. See võimaldab omandada lapsel esmaseid kogemusi, võimaldades neil valida, kuidas oma teadmisi kasutada. Mõned laste juhitud tegevused saavad alguse läbi täiskasvanu algatatud tegevusena, jättes lapsele ruumi ja aega. Kasutades oma teadmisi ja ideid, suudab laps luua uusi kogemusi (Adejokun, 2020).

1.3 Lapsest lähtuvad pedagoogilised lähenemisviisid

Lapsest lähtuvateks pedagoogilisteks lähenemisviisidest peetakse aktiivõpet, õuesõpet, probleemõpet, avastusõpet ja projektõpet. Antud lähenemisviisid võimaldavad lastel ise luua, avastada ning õppida (Pukk & Alunurm, 2014, lk 183).

Aktiivõpe on õppeprotsess, kus õppija on aktiivne osaleja õppimisprotsessis. Aktiivsuspedagoogika põhimõtetele tuginev õppetöö vorm, kus õppimise keskmes on õppija ning õppetegevuses lähtutakse lapse vajadustest. Õppetöö sisu ei ole ette planeeritud vaid tuleneb õppija huvidest. Taoline õppeprotsess aitab õppijal õppesisu mõista ning seostada juba omandatud teadmisi tegelikkusega (Läheb, 2006).

Õuesõpe on laialt levinud õppetöö viis, kus õpiruumiks on loodus- ja kultuurmaastik. Loodus pakub lastele erinevaid võimalusi – meelelisi elamusi, liikumist, loomuliku õpikeskkonda, kogemuskeskset õpet ning teadmisi, tundeid ja vaimustust (Brügge & Szczepanski, 2008, lk 27-33). Lehte Tuuling (2017, lk 116-121) on öelnud, et õues õppimine ei ole piiritletud, kuid kõikides õuesõppe vormides on oluline vahetu kogemine. Õuesõpe on filosoofiline lähenemine õppimisele ja õpetamisele, kus õpiprotsessi keskmes on just laps. Õuesõppe käigus saab laps läbi vahetu keskkonna katsetada, uurida, tajuda ümbritsevat kõigi oma meeltega (Rõkalova, 2020, lk 9). Õuesõppe aluseks on just avastusõpe, kus õppimist kogetakse kogu kehaga ja peegeldatakse endas õpitut (Brügge & Szczepanski, 2008, lk 33). Avastusõpe toetab lapse igakülgset arengut, arendab sotsiaalseid oskusi ning toetab lapse loovust (Kolberg, 2019, lk 13).

Probleemõpe on õppeviis, kus õppija tõstatab probleemi ning teooriat ja praktikat sidudes jõuab õppija lahenduseni (Kilgi, 2013, lk 8). Esmalt püstitatakse või tutvutakse kindla probleemiga ning koostöiselt hakatakse probleemile lahendust leidma. Lapsed teevad erinevaid tähelepanekuid, uurivad, leiavad fakte või infokilde. Probleemõpe soodustab ennast juhtivat õppimist, lapsed saavad sisust sügava arusaamise, tehes koostööd ja rakendades oma teadmisi probleemi lahendamiseks. Nad saavad uut teavet oma õppimist suunates, kasutades enesehindamist ning reflekteerides (Tsoukalas, 2011, lk 67).

Projektõpe on õppemeetod, mis lähtub lapsest ja laste huvidest. Projektõpe annab võimaluse käsitleda teemasid süvitsi ja õppimine toimub läbi kogemise ning arutelude (Puidet, 2013, lk 191). Projekti teema sünnib nii laste kui ka õpetajate ühises koostöös, milles on lõimitud nii valdkonnad kui tegevused. Uuritav teema koorub laste huvidest või mingist teemast, mis lapsi parasjagu kõnetab. Lapsed uurivad ühte projekti pikema aja vältel – mõni nädal või isegi kuu. Lapsed omandavad teadmisi läbi uurimiste ja erinevatele küsimustele vastuste leidmisega. Õpetaja, kui suunaja ja organiseerija, jälgib lapsi tegevustes ja selgitab välja laste teadmised. Lähtudes sellest, organiseerib õpetaja projekti selliselt, et lapsed saaksid omandada uusi teadmisi (Lahe, 2021, lk 23-24; 49).

1.4 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine ja kavandamine koolieelses lasteasutuses

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös. Seega tuleb õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lasteasutuses lähtuda lapse arenguvajadusest, tagades igale lapsele tema arengupotentsiaali maksimaalselt arvestav õpikeskkond (Õun & Nugin, 2017, lk 191).

Lasteasutuse õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles on esitatud lasteasutuse liik ja eripära, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, lapse arengu eeldatavad tulemused, õppe- ja kasvatustegevuse korraldus, erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ning töö lapsevanematega (Peterson, 2008, lk 16).

Kõik lasteaed-alkkoolid lähtuvad õppe- kasvatustegevuse eesmärkide ja põhimõtete määratlemisel otseselt põhikooli riiklikust õppekavast. Kõikides õppeasutustes hinnatakse õpilaste, õpetajate ja lastevanemate koostööd, arvestatakse teineteise vajadustega. Tähtsustatakse laste õpihuvi tekitamist ja toetamist, laste aktiivsust ning vastutust oma tegevuse ja õpitulemuste eest. Eriliselt peetakse oluliseks koostööd lapsevanematega.

Kasutatakse võimalikult uuenduslikke õpetamismeetodid, koostööd, kokkuleppeid (Ruberg, 2013, lk 18).

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on iga lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaaliga arvestamine (Lepp, 2017). Lastele luuakse tingimused, kus nad on suutlikud tegema valikuid, kavandama oma tegevusi, kasutama omandatud teadmisi erinevates olukordades ja suutlikud hindamaks oma tegevuse tulemuslikkust (Peterson, 2008, lk 18).

Oluline on, et laps saab õppida ja omandada uusi teadmisi läbi mängu ning lapse loovust toetatakse (Lepp, 2017). Lapsed arendavad mõtlemist ja sensoorset õppimist loominguliste tegevuste kaudu, mis tõttu on oluline toetada laste loovust juba varases eas (O'Connor, 2012). Et arendada laste loovust, tuleb selleks muuta keskkondlikke tegureid. Loovust saab arendada vaid sellises keskkonnas, mis on turvaline ning mis toetab lapse arengut ja sotsiaalsust. Turvaline keskkond annab lastele võimaluse proovida uusi asju ja võtta riske, kartmata häbisse jääda (Lepp, 2017; Sinilaht, 2018).

Õpikäsituse kohaselt kaasatakse last õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse, arvestatakse laste eripäradega ja suunatakse valikute tegemisel. Õpetaja on kasvukeskkonna looja, kes loob just sellised tingimused, kus laps saab kavandada oma tegevust, kasutada eelnevaid teadmisi uutes olukordades ja arutleda omandatud teadmiste üle (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2018).

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel tuginetakse lasteasutuse õppekavale, mis koostatakse riikliku õppekava alusel (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008). Õppekavas on sätestatud õppeaastati, kuidas lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust. Rühmas järgitakse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel pideva õppimise ja arendamise tsüklit, mis koosneb kavandamisest, tegutsemisest, uurimisest ja reageerimisest (Õun & Nugin, 2017, lk 194).

Käst (2019) on öelnud, et õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel ja kavandamisel lähtutakse asutuse päevakavast, mis kindlustab lastele päevarütmi, kus vahelduvad vabategevus, igapäevategevused ja planeeritud õppekasvatustegevused.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada milliseid lapsekeskse kasvatuse põhimõtteid kasutavad Ida-Virumaa lasteaiad õppe- ja kasvatustegevustes ja mida vajaksid õpetajad, et muuta tõhusamaks selle rakendamist.

Eesmärgist lähtuvalt otsitakse vastuseid järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kuidas mõistavad õpetajad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid?
2. Milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendatakse õppe- ja kasvatustegevustes?
3. Mida vajavad lasteaiaõpetajad toetuseks, et rakendada lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes?
4. Kui oluliseks peavad lasteaiaõpetajad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes?

2.2 Meetodi valik ja kirjeldus

Uurimuse läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvantitatiivses uurimuses on võimalik käsitleda teavet arvude kujul (Lagerspetz, 2021, lk 127). Andmeid kogutakse küsimustike, testide, kaardistusuuringute ja intervjuudega. Uurimistulemused esitatakse arvudena ja statistikana (Õunapuu, 2014). Andmekogumismeetodiks kasutati ankeetküsitlust. Ankeedis oli esitatud nii avatud kui ka valikvastustega küsimused. Ankeetküsitluse eeliseks on teave hankimine suurelt vastajate hulgalt, mille vastuseid hiljem kirjeldatakse ja analüüsitakse statistiliselt (Lagerspetz, 2021, lk 157). Ankeet koostati Google Forms keskkonnas. Küsitlust koostades pidasin silmas uurimistöö eesmärki ja lapsest lähtuva kasvatuse teoreetilisi lähtekohti. Küsitlus koosnes 18 küsimusest, millest 9 oli valikvastusega ja 9 olid avatud küsimused, mis andsid vastajale võimaluse väljendamiseks oma arvamust. Uurimistöös saadud tulemused analüüsiti MS Office Excel tabelarvutusprogrammi abil.

2.3 Uurimisprotseduuri kirjeldus

Uurimuseks loodi elektrooniline küsitlus Google Form keskkonnas. Küsimustik jagunes viieks ploki. Esimesene plokk keskendus üldandmetele. Teise ploki küsimuste eesmärgiks

oli välja selgitada õpetajate teadmised ja hoiakud lapsest lähtuva kasvatuse kohta. Kolmandas plokis selgitati välja õpetajate poolt kasutatavad õppe- ja kasvatustegevuste planeerimise põhimõtted ja rakendatavad tööviisid ning dokumendid. Neljanda ploki küsimused koosnesid küsimustest, mis võimaldasid välja selgitada milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel. Viienda ploki küsimused olid suunatud väljaselgitamisele, milliseid teadmisi ja oskusi on vaja õpetajal ning millised tegurid takistavad rakendamast lapsest lähtuvat kasvatust igapäeva töös, samuti millist tuge vajaksid õpetajad, et rakendada lapsest lähtuvat kasvatust õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel.

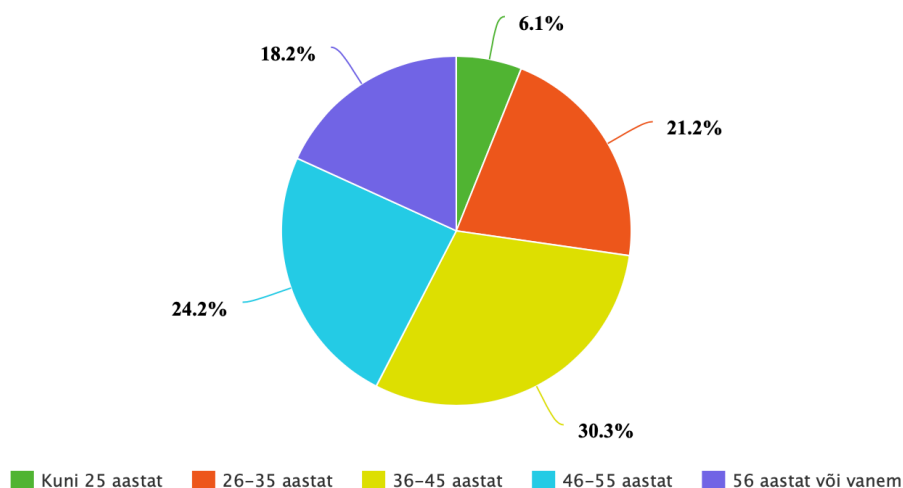
Uuringusse kaasati viis Ida-Virumaa lasteaeda. Andmete kogumise etapis kirjutas töö autor e-kirja uuringus osalevatele lasteaedade direktoritele, palvega edastada elektrooniline ankeet lasteaiaõpetajatele. Kiri saadeti teele veebruaris 2022. aastal ning vastamiseks anti seitse päeva. Antud tähtajaks oli ankeedile vastanud 18 õpetajat. Tähtaja möödumisel saadeti lasteaedadesse uus kiri palvega lasteaiaõpetajatel küsimustikule vastata. Kokku vastas ankeedile 33 lasteaiaõpetajat. Küsimustele vastamine oli anonüümne ja vabatahtlik. Kvantitatiivseks andmetöötamiseks kasutati MS Excelit, kuhu töö autor sisestas andmed. Uuringus saadud andmete põhjal koostati diagrammid, mis on töös esitatud joonistena.

2.4 Uurimistöö valimi kirjeldus

Valimi moodustasid viis Ida-Virumaa lasteaedade lasteaiaõpetajad. Uuringu läbiviimiseks kasutatakse mugavusvalimit. Uuritavad valiti valimisse, keda on võimalik lihtsasti kätte saada (Lagerspetz, 2021, lk 174) Töö autor keskendus valimi määramisel eelkõige maapiirkondade koolieelsetele lasteasutustele.

Vastanud lasteaiaõpetajatest oli 30,3% vanuses 36-45, 24,2% vanuses 46-55 aastat. 21, 2% olid 26-35-aastased, 18,2% 56 - aastased või vanemad ja 6,1% kuni 25aastased. (Joonis1). Veidi üle poole vastajatest olid alla 46-aastased. Kõige enam oli 36-45aastaseid ja kõige vähem kuni 25-aastaseid lasteaiaõpetajaid.

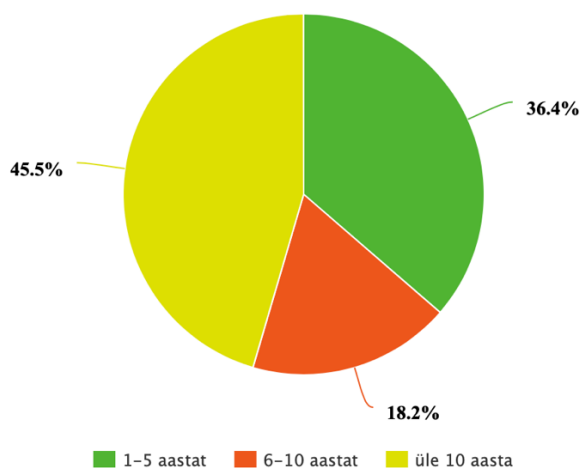
Kokkuvõtteks võib öelda, et kõige enam oli vastanute seas lasteaiaõpetajaid vanusevahemikus 36-45 aastat.

Joonis 1. Lasteaiaõpetajate vanus.

Küsimustikule vastanud õpetajatest 36,4% oli töötanud lasteaias 1-5 aastat, 18,2% oli lasteaias töötanud 6-10 aastat ja 45,5% vastanutest lasteaiaõpetajatest oli töötanud rohkem üle 10 aasta (Joonis 2).

Vastajate kõige lühem tööstaaž lasteaiaõpetajana rühmas oli 1-5 aastat ja kõige rohkem on üle 10 aastase tööstaažiga.

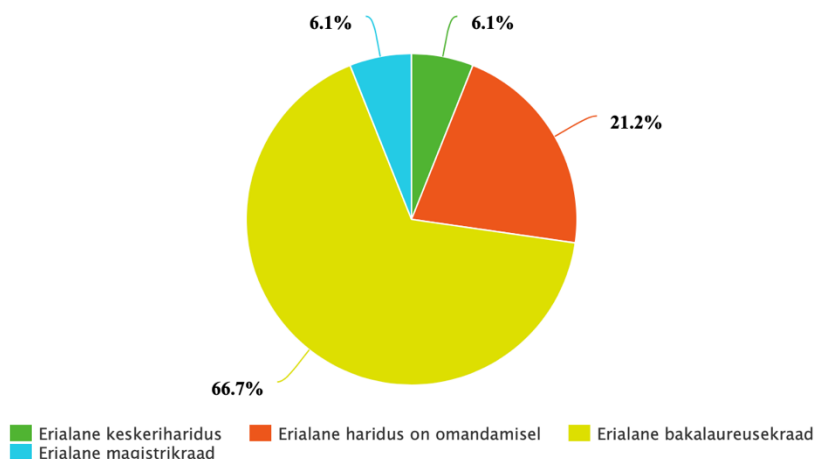

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate tööstaaž

Lasteaiaõpetajate haridustaset välja selgitades selgus, et kõige rohkem osales uuringus lasteaiaõpetajaid, kellel oli erialane bakalaureusekraad, 66,7%. 21,2% vastanutest oli

erialane haridus omandamisel, 6,1% lasteaiaõpetajatest oli erialane magistrikraad ning 6,1% oli erialane keskeriharidus (Joonis 3).

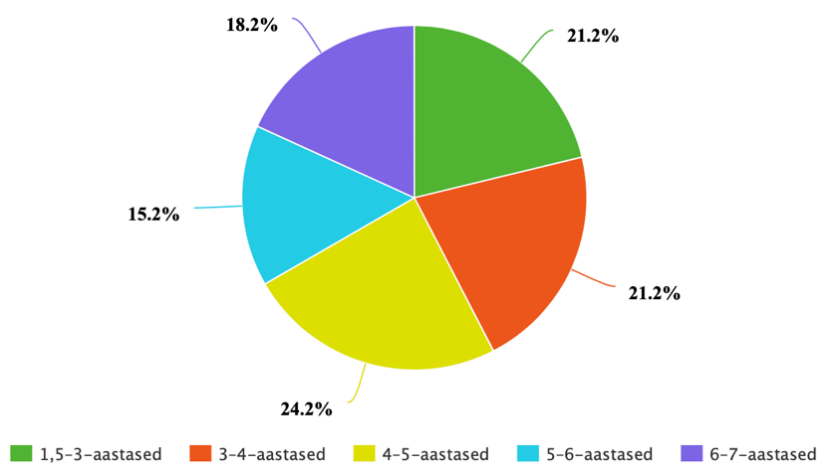
Lasteaiaõpetajate haridustaseme analüüsist selgus, et uuringus osalenud lasteaiaõpetajatel oli valdaval enamusel erialane bakalaureusekraad. Väiksel osal vastanutest oli erialane keskeriharidus.

Joonis 3. Lasteaiaõpetajate haridustase

Vastanutest oli 24,2% kes töötavad hetkel 4-5 aastaste lastega, 21,2% töötavad 3-4 aastaste lastega, samuti 21,2% töötavad ka 1,5-3 aastaste lastega, 18,2% töötavad 6-7 aastaste lastega ja 15,2% vastanutest vastas, et hetkel töötavad 5-6 aastaste lastega (Joonis 4).

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõige rohkem lasteaiaõpetajaid töötab lastega vanuses 4-5. Kõige vähem vastanutest töötab lastega vanuses 6-7.

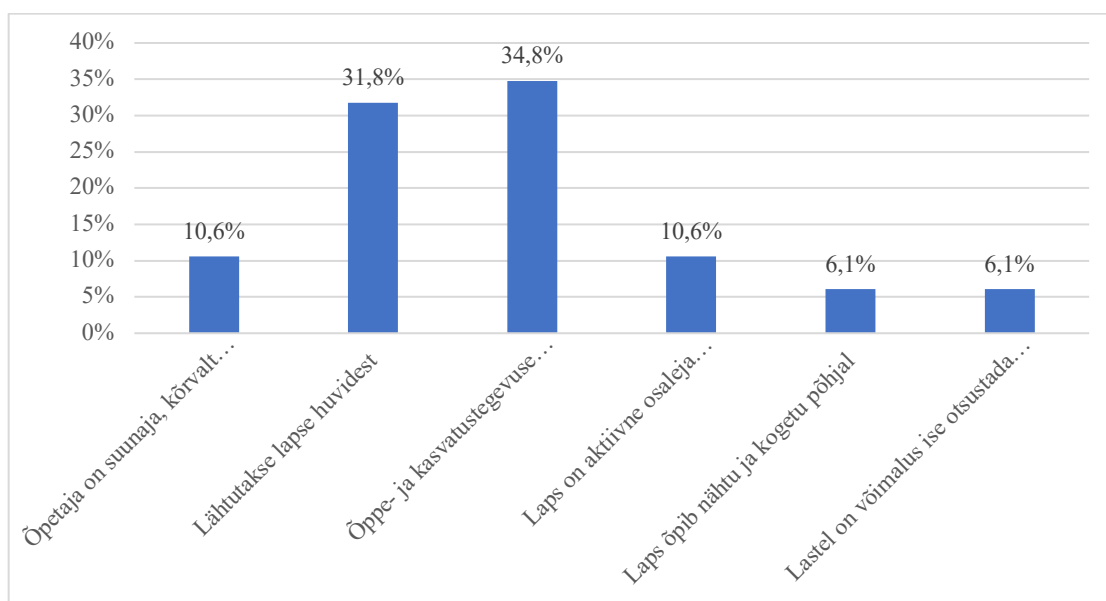
Joonis 4. Laste vanus

3. UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS

3.1 Lasteaiaõpetajate arusaamad lapsest lähtuvast kasvatusest

Selles peatükis toob autor välja lasteaiaõpetajate arusaamad lapsest lähtuvast kasvatusest, kirjeldatavad väited lapsest lähtuva kasvatuse kohta ning teadlikust pedagoogilistest lähenemisviisidest.

Koolieelse lasteasutuse õpetajatelt küsiti, mida tähendab nende jaoks lapsest lähtuv kasvatus. Kõige rohkem vastajaid 34,8% vastas, et nende jaoks lapsest lähtuv kasvatus tähendab, et õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse laste eripärade, huvide ja arenguga. 31,8% vastanutest kirjutas, et lapsest lähtuvas kasvatuses lähtutakse lapse huvidest õppeprotsessi planeerimisel. 10,6% lasteaiaõpetajatest lisas, et laps on aktiivne osaleja õppeprotsessis ning õpetaja on suunaja, kõrvalt jälgija ja kaasamõtlev. Üks õpetaja lisas *//Aktiivse tegutseja keskmis on laps ja õpetaja on suunaja, motiveerija ja kõrvalt jälgija.//* 6,1% vastanutest lisas, et nende arvates tähistab mõiste seda, et laps on aktiivne osaleja õppeprotsessis ja lastel on võimalus otsustada. (Joonis 5)

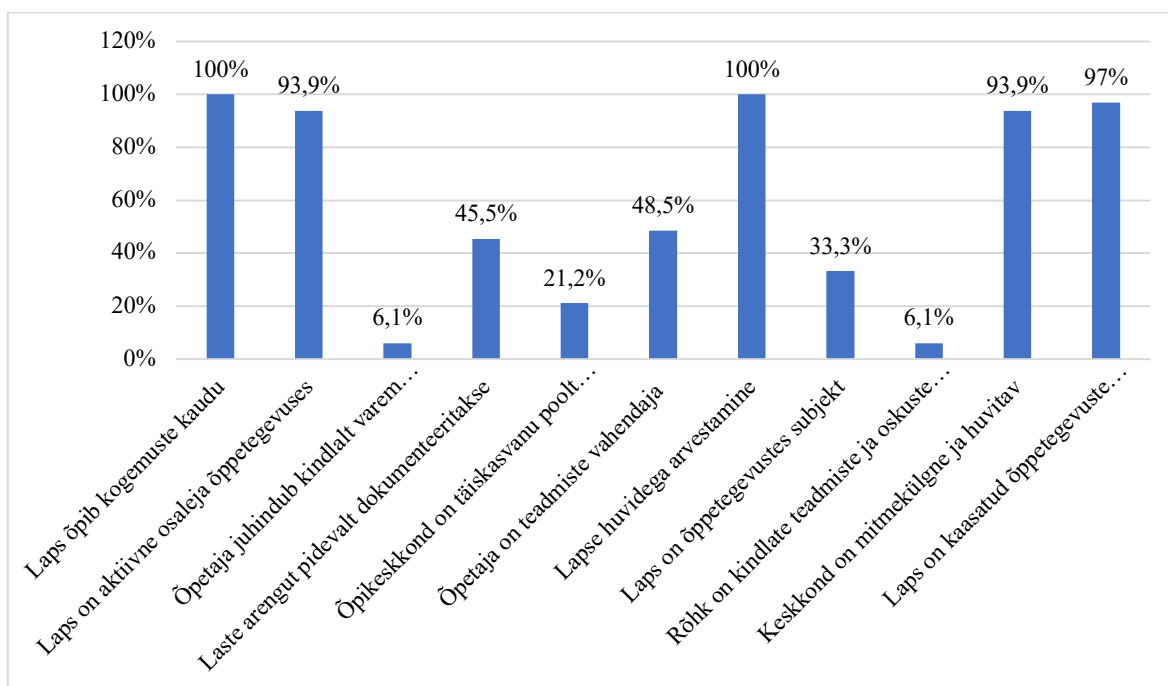

Joonis 5. Lapsest lähtuva kasvatuse mõiste tähendus lasteaiaõpetajate arvates

Küsitlusele vastanud lasteaiaõpetajad vastasid valikvastustega küsimusele millised väited kirjeldavad lapsest lähtuvat kasvatust vastas 100% lasteaiaõpetajatest, et laps õpib kogemuste kaudu, ja lapse huvidega arvestatakse. 97% vastanutest pidas õigeks ka väidet laps on õppetegevuste planeerimisse kaasatud. Väide laps on aktiivne osaleja õppetegevuses, arvas 93,9% vastanutest selle õigeks. Samuti usub 93,9%, et keskkond peab olema

mitmekülgne ja huvitav. 48,5% vastanutest pidas õigeks väiteks, et õpetaja on kui teadmiste vahendaja, 45,5% oli nõus, et laste arengut tuleks pidevalt dokumenteerida. 33,3% arvab, et laps on õppetegevustes subjekt ja 21,2% vastajate arvates on õpikeskkond täiskasvanute poolt kontrollitud. Vaid 6,1% lisas, et õpetaja juhindub kindlalt kavandatud plaanidele ning teine 6,1% arvas, et rõhk peaks olema kindlate teadmiste ja oskuste omandamisel (Joonis 6).

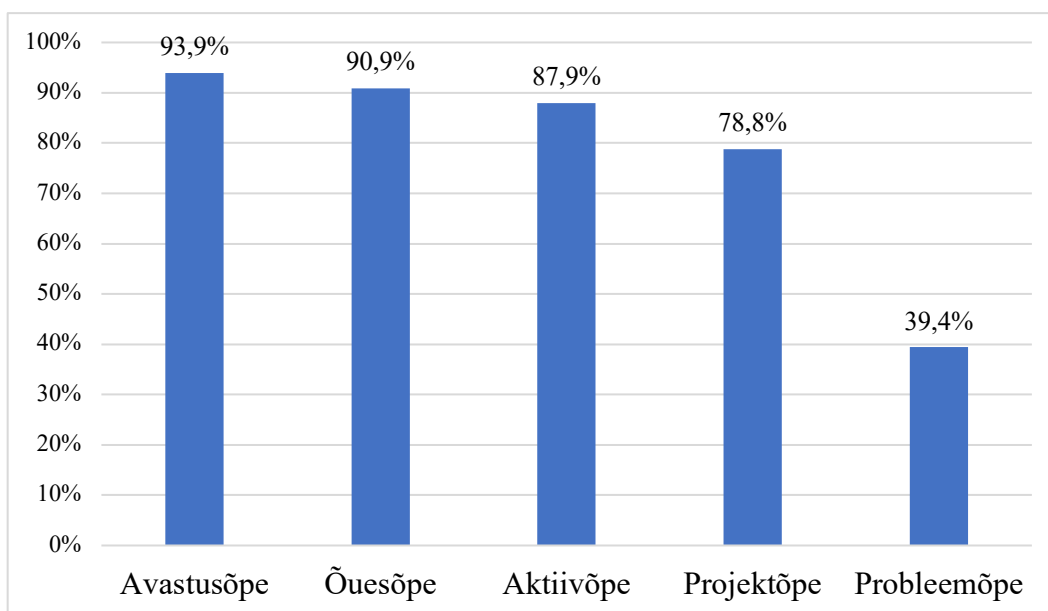
Lasteaiaõpetajad on üsna hästi teadlikud lapsest lähtuva kasvatuse väidete kohta. Suurem osa valis õigeks väited, mis käivad lapsest lähtuva kasvatuse kohta. Tunduvalt vähem valiti väited, mis toetavad õpetajast lähtuvat kasvatust.

Joonis 6. Lapsest lähtuvat kasvatust kirjeldavad väited

Lapsest lähtuvate pedagoogiliste lähenemisviisidega oli kursis enamus vastajatest. Enim oldi nõus avastusõppega ehk 93,9%. Teisena sai enim valituks õuesõpe 90,9%. Järgnesid avastusõpe (87,9%) ja projektõpe (78,8%). 39,4% valiti probleemõpe lapsest lähtuvaks lähenemisviisiks (Joonis 7).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lasteaiaõpetajad on teadlikud erinevatest lapsest lähtuvatest lähenemisviisidest. Kõige enam valiti aktiivõpe lähenemisviis ja kõige vähem probleemõpe.

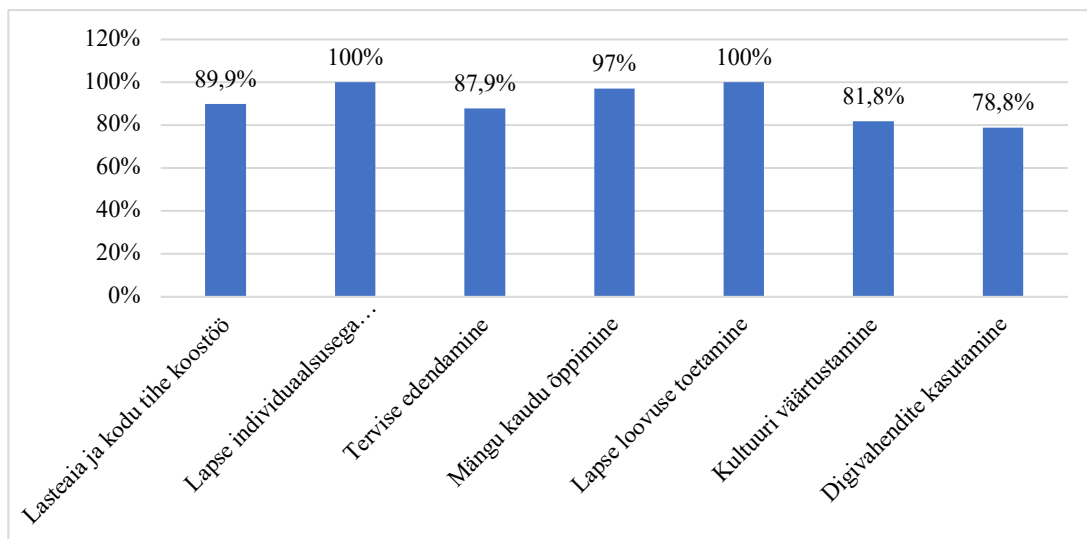

Joonis 7. Lapsest lähtuvad pedagoogilised lähenemisviisid õpetaja arvamusel

3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Peatükk annab ülevaate lasteaiaõpetajate rakendavatest õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest, planeerimisel lähtuvatest teguritest, erinevate tööviiside rakendamisest, planeerimisel kasutatavatest dokumentidest, laste valikutest õppe- ja kasvatustegevuse protsessis.

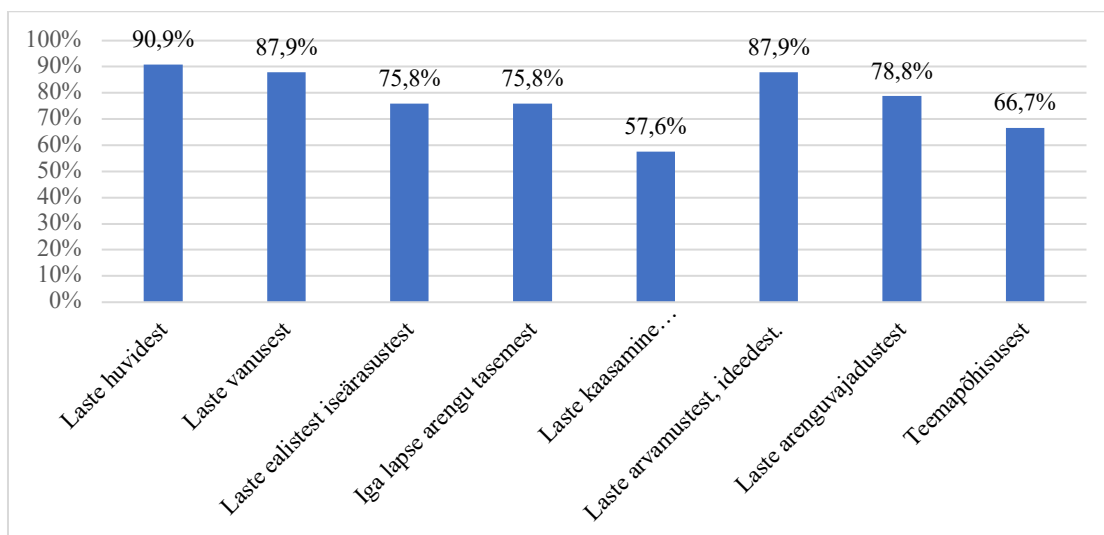
Lasteaiaõpetajatel paluti välja tuua, milliseid õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid rakendavad nad oma rühmas. Küsimustikust selgus, et 100% vastanutest rakendab lapse loovuse toetamist ning 100% vastanutest arvestab lapse individuaalsusega. 97% rakendatakse mängu kaudu õppimist. Võrdväärselt märgiti 87,9%, et rakendatakse koostööd lasteaia ja kodu vahel ning laste tervise edendamist. 81,8% vastanutest väärtustab kultuuri õppetegevustes ning 78,8% õpetajatest kasutab digivahendeid (Joonis 8).

Joonis 8. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtete rakendamine rühmas

Küsimustikule vastajatest 90,9% lähtub õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel laste huvidest, 87,9% õpetajast arvestab laste vanusega ning 87,9% laste arvamustest ja ideedest. Laste arenguvajadustest lähtub planeerimisel 78,8% lasteaiaõpetajatest ning 75,8% vastanutest märkis, et lähtub planeerimisel lapse arengu tasemest. 75,8% lähtub laste ealistest iseärasustest. Teemapõhisest planeerimisest lähtub 66,7% vastanutest ja 57,6% lasteaiaõpetajaid lähtub sellest, et kaasatakse lapsi kavandamisprotsessi. (Joonis 9)

Õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel lähtuvad õpetajad väga mitmetest teguritest. Enim lähtutakse laste huvidest ja laste vanusest ning võetakse arvesse ka laste arvamusi ja ideid.

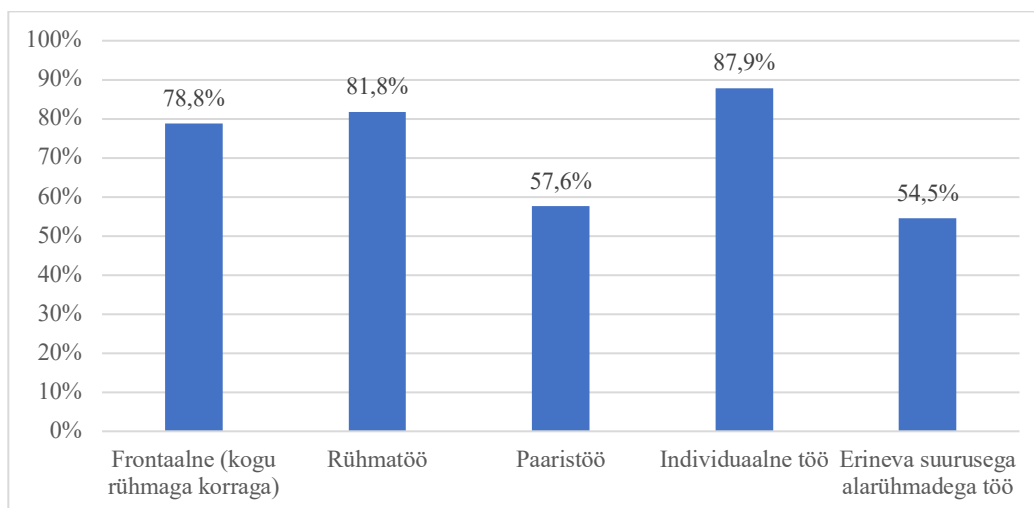

Joonis 9. Lasteaiaõpetajate lähtumine õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel

Lasteaiaõpetajatel pakuti erinevaid tööviiside läbiviimise variante, kus nad pidid valima just need tööviisid, mida nad oma rühmas õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel kasutavad.

87,9% vastanutest kasutab individuaal tööd, 81,8% kasutab paaritööd ja 78,8% frontaalset tööd. Sellele järgnevad paaritöö kasutamine 57,6% ja erineva suurusega alarühmadega töö, mida kasutab 54,5% vastanutest. (Joonis 10)

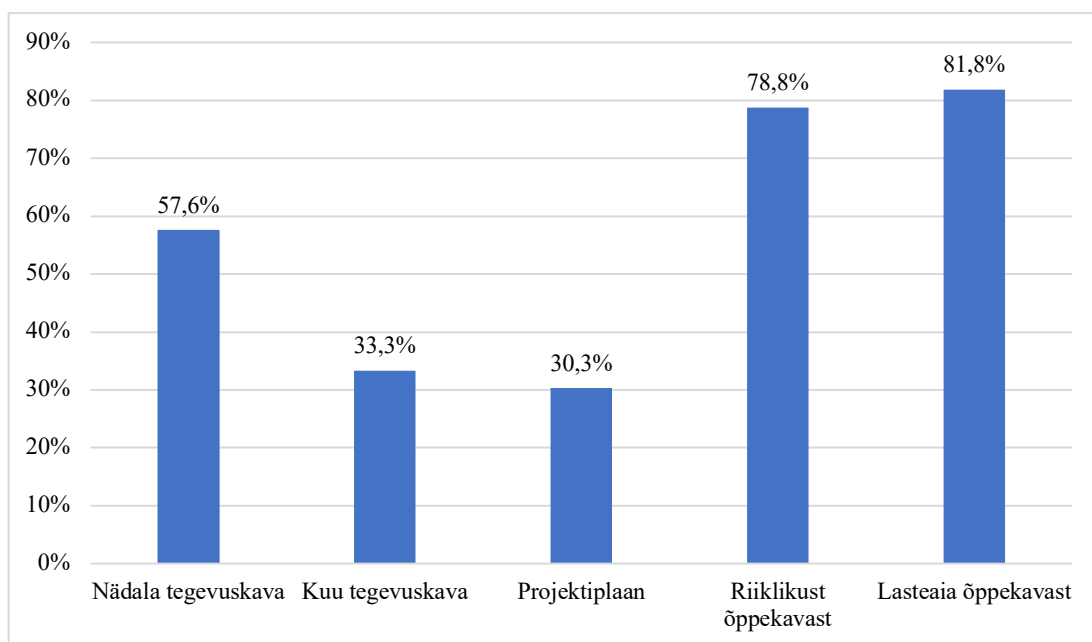
Kokkuvõtvalt võib öelda seda, et õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel rakendavad õpetajad erinevaid tööviise. Kõige rohkem valisid õpetajad läbiviimiseks individuaalse töö.

Joonis 10. Tööviiside rakendamine õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel

Järgnevalt uuriti õpetajatelt, milliseid dokumente nad õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel kasutavad. Kõige rohkem vastajaid, 81,8% märkis, et lasteaia õppekava. Sellele järgnevad dokumendid nagu riiklik õppekava, mida kasutab 78,8% õpetajatest, nädala tegevuskava, 57,8%. 33,3% vastanutest kasutab planeerimisel ka kuu tegevuskava ja projektiplaani kasutab 30,3% lasteaiaõpetajatest. (Joonis 11)

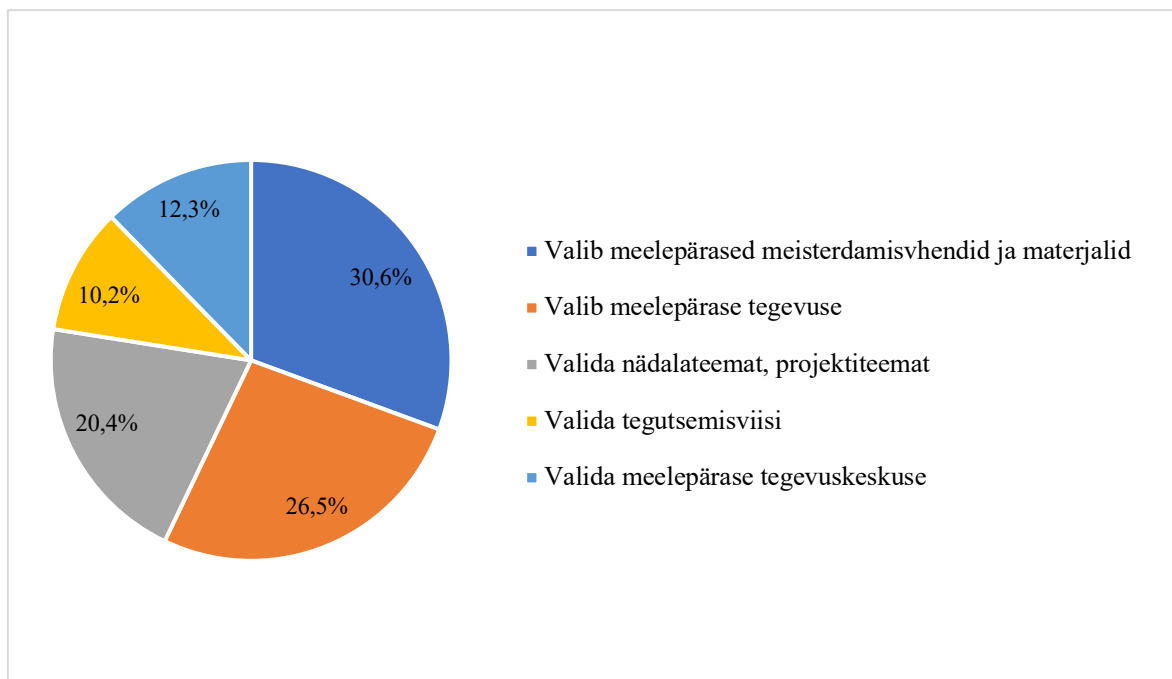
Kokkuvõtteks võib öelda, et kõige rohkem kasutavad õpetajad õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel lasteaia õppekava ning vähem projektiplaani.

Joonis 11. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel kasutatavad dokumendid

Lasteaiaõpetajatelt küsiti, milliseid valikuid saavad lapsed teha õppe- ja kasvatustegevuse protsessis. 30,6% vastanutest tõi välja, et laps saab valida meelepärased meisterdamisvahendid ja materjalid. 26,5% lisas, et laps saab valida meelepärase tegevuse ning 20,4% vastanutest kirjutas, et lapsel on võimalus valida nädala- või projektiteemat. *//Nädalateema puhul arvestame laste ideede ja mõtetega//*. 12,3% õpetajatest lisas, et lapsel on võimalus valida endale meelepärane tegevuskeskus. *//Lastel on võimalus valida erinevate tegevuskeskuste vahel ning kas nad soovivad tegutseda üksi või paarilisega.//* 10,2% vastanutest tõi välja, et lastel on võimalus valida vabalt tegutsemisviisi. (Joonis 12)

Kokkuvõtteks võib öelda, et enam saab laps valida endale tegevuses kasutamiseks meisterdamisvahendid ja materjali, osade õpetajate sõnul on lapsel valikuvõimalus meeldiva tegevuse näol. Suhteliselt vähe õpetajaid tõi välja, et lapsel on võimalus valida nädala- või projektiteemat ning tegutsemisviisi õppe- ja kasvatustegevuse protsessis.

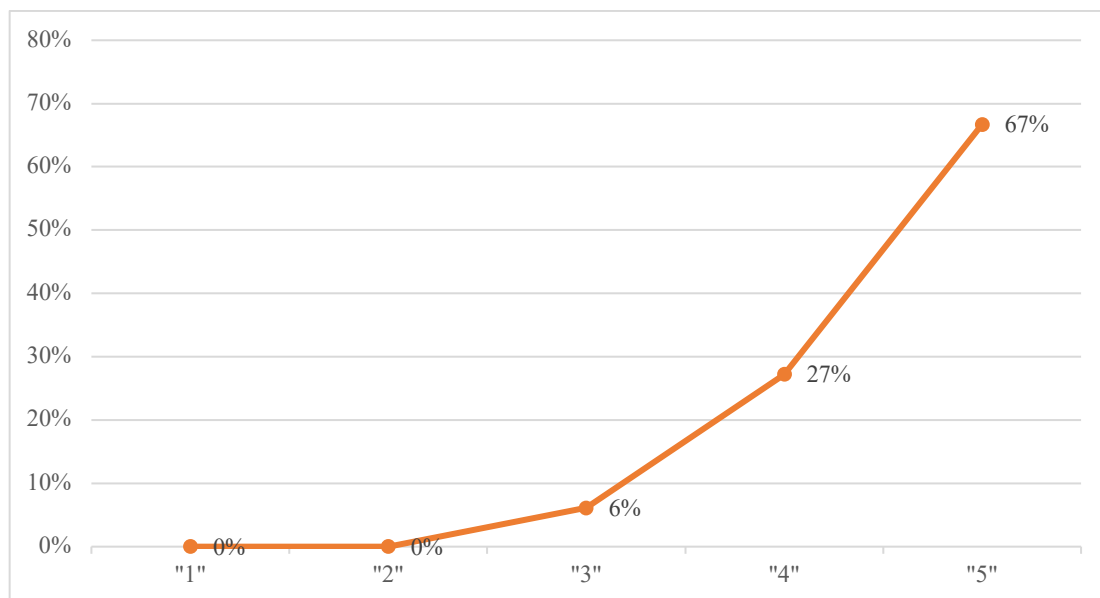
Joonis 12. Laste valikuvõimalused õppe- ja kasvatustegevuse protsessis

3.3 Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamine õppe- ja kasvatustegevustes

See peatükk annab vastuse sellele, kui oluliseks peavad lasteaiaõpetajad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes ja milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendatakse õppe- ja kasvatustegevustes.

Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamise olulisust õppe- ja kasvatustegevustes hindasid õpetajad Likerti skaalal 1-5, kus „1“ näitab, et ei pea üldse oluliseks ja „5“ peab väga oluliseks. Üldiselt pidasid lasteaiaõpetajad väga oluliseks lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes, seda 67% õpetajatest. 27% vastanutest hindas „pigem oluliseks“ ja 6% vastanutest leidis, et lapsest lähtuvate põhimõtete rakendamine on „veidi oluline“. (Joonis 13)

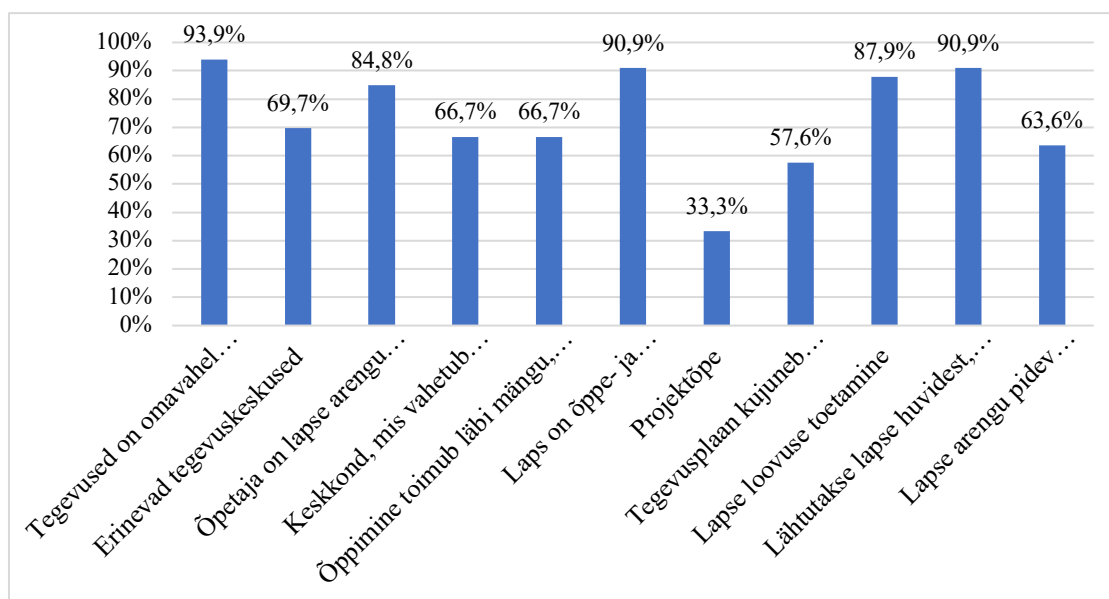
Võttes arvesse õpetajate hinnanguid, saab väita seda, et suurem osa lasteaiaõpetajaid peavad väga oluliseks õppe- ja kasvatustegevustes rakendada lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid.

Joonis 13. Lasteaiaõpetajate olulisuse hindamine lapsest lähtuva kasvatuse rakendamisest

Selle küsimusega sooviti selgitada välja milliseid lapsest lähtuvaid põhimõtteid rakendatakse rühmas. 93,9% vastanutest märkisid, et tegevused on omavahel lõimitud ning 90,9% õpetajatest lähtub laste huvidest, soovidest ja ideedest. Samuti 90,9% märkisid, et laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning last kaasatakse tegevustesse. Lapse loovuse toetamist märkisid 87,9% õpetajatest ja 84,8% märkis, et õpetaja on lapse arengu suunaja ja arengut toetava keskkonna looja. 69,7% vastanutest märgib, et rühmas on lastele mõeldud erinevad tegevuskeskused. 66,7% vastanutest peab oluliseks õppimist läbi mängu, kus kasutatakse looduslikke materjale. Samuti 66,7% peab oluliseks ka keskkonda, mis vahetub olenevalt teemast. 63,6% õpetajatest rakendab dokumenteerimist lapse arengu jälgimiseks ning 57,6% vastanutest märkis, et tegevusplaan kujuneb vastavalt laste huvidele. 33,3% lasteaiaõpetajatest märkis, et rakendab rühmas projektõpet. (Joonis 14)

Lasteaiaõpetajad rakendavad oma rühmas erinevaid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid. Kõige rohkem rakendavad õpetajad tegevuste omavahelist lõimist ning lähtutakse laste huvidest ja soovidest. Valiti ka populaarsemaks vastuseks, et laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning last kaasatakse erinevatesse tegevustesse. Vähesel määral õpetajaid rakendavad rühmas projektõpet.

Joonis 14. Lapsest lähtuva põhimõtete rakendamine rühmas

3.4 Lasteaiaõpetajate hinnangul vajaminev tugi lapsest lähtuva kasvatuse rakendamisel

Antud peatükk vastab uurimisküsimusele, mida vajavad lasteaiaõpetajad toetuseks, et rakendada lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes.

Lasteaiaõpetajatelt küsiti, milliseid teadmisi ja oskusi on vaja, et lähtuda lapsest lähtuva pedagoogilise tegevuskultuuri põhimõtetest igapäevatoos. Õpetajad arvasid, et oskus kuulata ja olla vaid suunaja on üks olulisemaid oskusi õpetaja puhul. Õpetaja

// Oskus esitada õigeid küsimusi, jälgida ja kuulata lapsi, et selgitada välja lapsi kõnetavad teemad.//

// Oskus suunata last tegevuste juures ja esitada lastele suunavaid küsimusi.//

Õpetajad on väljatoonud, et vajalik on teadlikus laste eripäradest ja arenguetappidest.

// Õpetaja peab olema teadlik laste eripäradest ning oskama arvestada kõigi lastega nii individuaalselt kui grupina. //

//Peab olema teadlik lapse arengu eri etappidest ja millised on lapse teadmised.//

Uurimuses osalenud õpetajad arvasid, et selleks, et lähtuda igapäevatoos lapsest lähtuvalt on vaja lisa koolitusi, õpetajalt õpetajale kogemuste vahetusi, et antud teadmisi rakendada.

// Eelkõige võiks esialgu projektõppega kursis olla, sest antud koolitused annavad parimas ülevaate, kuidas toimetada rühmas.//

//Koolitusi lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtetest, et saada praktilisi teadmisi.//

Järgnevalt uuriti õpetajatelt millised tegurid takistavad rakendamast lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel. Lasteaiaõpetajate arvates üheks takistavaks teguriks on partneri poolse toetuse või soovi puudumine rakendada lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid. Samuti toodi välja ka, et partneril puudub arusaam või teadmised, lapsest lähtuva kasvatus tegevuskultuurist ning selletõttu tuntakse ka end ebakindlana.

//Paarilised peavad mõlemad soovima seda rakendada, samuti ka ebakindlus.//

//Kaasõpetaja huvi puudus.//

Uurimuses osalenud lasteaiaõpetajad vastasid, et suuremaks takistavaks teguriks on lasteasutuse kindlad raamid lasteaia tegevus- ja õppekavas. Samuti toodi välja, et puudub juhtkonna toetus. Juhtkonna poolt nõutud kindel planeerimine ja struktuur ei anna õpetajatele võimalust uusi õpikäsitusi rakendada. Analüüsitud vastuste seast tuli ka välja, et õpetajatele on antud valikuvabadus õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel.

//Juhtkond nõuab päevaplaani ette juba hommikuks.//

//Liialt raamidesse surutud õppekava.//

//...juhtkonna poolt kindel kuu,- nädala,- ja päevaplaanide paika panemine.//

//Lasteaia ühine temaatiline plaan ning kindel planeerimine, mida on vaja täita.//

//ei ole takistusi.//

//...on antud vabad käed, lähtun laste huvidest õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel.//

Uurimuses osalenud lasteaiaõpetajad vastasid, et üheks takistavaks teguriks on vähene teadmine lapsest lähtuv kasvatus põhimõtetest ja kogemuste puudumine, et neid põhimõtteid rakendada.

//Kogemuste puudumine.//

//Teadmine mis ja kuidas rakendada neid põhimõtteid puudub.//

Lasteaiaõpetajad tõid ka välja ajapuuduse ja laste sagedase puudumise rühmas.

//...laste sage haigestumine.//

//Kindlasti lasteaiast sage puudumine ning aja puudus.//

//Lisaks mängib olulist rolli ka see, kui lapsed käivad harva lasteaias.//

Mitmetest vastustest tuli ka välja see, et abistav personal on ülekoormatud või üldse puudu. Õpetaja peab täitma rühmas mitut erinevat rolli.

//Abistav ja toetav personal puudub.//

//Ressursi ja meeskonna puudus.//

Uurimuses osalenud lasteaiaõpetajatelt küsiti, millist tuge vajavad õpetajad, et rakendada lapsest lähtuvat kasvatust õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel. Vastuste tulemusena selgus, et lapsest lähtuva kasvatuse rakendamisel on koolitused vajalikud. Õpetajad töid välja, et just praktilised koolitused ning õppimine tõelises lapsest lähtuvas keskkonnas.

// Vajaksin kindlasti rohke praktilisemaid koolitusi kuidas rakendada rühmas seda mitte ainult teooria põhiseid.//

// ...koolitusi – töövõtted ja meetodid.//

// Praktikute koolitusi, õiges keskkonnas.//

//Koolitust lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtetest ja projektõppest.//

Vastustest tuli välja ka see, et õpetajad vajavad tuge meeskonnalt, mõttevahetusi kolleegidelt ja juhtkonna toetust. Oluliseks peetakse õpetajalt õpetajale kogemusevahetusi ja juhtkonna usaldust. Vastustest toodi välja ka, et tuge pole otseselt vaja vaid tõsteti esile meeskonnatöö olulisuse rühmas.

// Teiste õpetajatega kogemuste jagamine.//

// Toetust ja häid nõuandeid kolleegidelt.//

// Juhtkonna poolset usaldust ja paindlikust.//

// Tuge ei vaja, kuid oluline on rühma meeskonnatöö. Vajan toimivat ja ühist meeskonda.//

// Meeskonnatöö on kõige alus.//

//Õpetajalt õpetajale kogemuste vahetust.//

Lasteaiaõpetajad töid veel välja, et vajavad lapsevanemate toetust ning aktiivset koostööd lasteaia ja kodu vahel. Lisati ka, et on toetus ja aktiivne koostöö olemas kõigi osapoolte vahel.

// Lastevanemate valmidust koostööle.//

// Minul on igakülgne tugi olemas ning hea koostöö nii vanemate kui kolleegide ja juhtkonnaga.//

Kokkuvõtteks võib öelda, et lapsest lähtuva kasvatuse rakendamisel on oluline juhtkonna toetav roll ning tugi praktiliste koolituste näol. Samuti vajavad õpetajad toimivat meeskonda ja ühist arusaama lapsest lähtuvast kasvatusest.

ARUTELU

Uurimistöö eesmärk oli välja selgitada milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendavad Ida-Virumaa lasteaiad õppe- ja kasvatustegevustes ja mida vajaksid õpetajad, et muuta tõhusamaks selle rakendamist.

Esimese uurimisküsimuse kontekstis näitasid tulemused, et lasteaiadõpetajad mõistavad lapsest lähtuva kasvatuse mõiste sisu ja põhimõtteid. Õpetajad tõid välja, et õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse laste huve ja arenguga. Õpeprotsessis on laps aktiivne osaleja ning planeerimisse kaasatud. Mitmetest uurimustest on välja toodud, et lapsest lähtuva kasvatuses on esiplaanil laps, mille aluseks on lähtumine lapse huvidest (Mängli, 2016; Lüüde, 2014; Tuul, 2017). Lüüde (2014) on toonud välja oma uuringus, et oluline on õppe- ja kasvatustegevustes pakkuda lastele erinevaid võimalusi, et lapsed saaksid katsetada ja uurida.

Uuring näitas, et õpetajad rakendavad õppe- ja kasvatustegevustes erinevaid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid nagu tegevuste omavahelist lõimimist, laste huvidest ja ideedest lähtumist ja märgiti veel, et laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja, keda kaasatakse tegevustesse. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekavas (2008) on välja toodud, et õpetaja peab lähtuma laste huvidest ja lapsi kaasama õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse. Uuringust tuli välja, et enamus õpetajaid peab oluliseks lapse loovuse toetamist ja õpetaja on kui lapse arengu suunaja ning arengut toetava keskkonna looja. Õpetajal on kasvukeskkonna loomisel suur roll, kus tuleb silmas pidada erinevaid aspekte. Lepp & Sinilaht (2017, 2018) on toonud oma uurimustes välja, et loovus saab areneda vaid sellises keskkonnas, mis on turvaline. Õpetaja roll on muuta keskkond turvaliseks ja lapse arengule vastavaks, kus laps julgeb võtta riske ja uusi asju katsetada. Hujala (2004) on toonud välja, et õpikeskkond peab pakkuma lastele stimulatsiooni ning innustama last katsetamiseks ja loomiseks. Sellele aitavad kaasa looduslikud materjalid ja vahendite kättesaadavus rühmas. Õpetaja peab õpikeskkonna loomisel kasutama hulk erinevaid materjale ja lisadetaile – peegleid, varje, värve. Taolised detailid, aitavad lastel avastada ja rakendada oma loovust (Almre & Tammaru, 2018, lk 8-9).

Õpetajad tõid välja, et nad rakendavad rühmas lastele mõeldud erinevaid tegevuskeskusi, mis kujunevad välja projekti või kuuteemast. Rakendatakse ka üldist keskkonna vahetumist

olenevalt teemast. Nugin (2017) on toonud välja, et keskkond peaks kujunema ja vahetuma rühmas vastavalt laste huvidest, läbi mille kujunevad ka temaatilised tegevuskeskused. Tegevuskeskustes on lastel võimalik õppida ja olla sotsiaalsed. Tähtis on muuta keskkonda, et lastel oleks võimalik uut teemat lähemalt uurida ja selles pidevalt sees olla (Nugin, 2013, lk 84, 88). Samuti tõid õpetajad uuringus välja, et peetakse oluliseks mängu kaudu õppimist. Uurimustes on rõhutatud, et laps õpib kõige paremini uusi teadmisi mängu kaudu (Mängli, 2016; Lüüde, 2014; Tuul, 2015).

Õpetajad peavad oluliseks ka lapse arengu dokumenteerimist ja tegevusplaani koostamist lähtuvalt laste huvidele. Kinos & Pukk (2010, lk 72-75) on toonud välja, et dokumenteerimine on oluline, et õpetaja saaks laste arengut jälgida ja analüüsida kogutud materjale. Läbi selle oskab õpetaja suunata last soovitud eesmärkideni.

Uuringust tuli välja, et vähesel määral õpetajatest rakendab rühmas projektõpet, mis aitab välja selgitada laste huve ja tutvuda teemaga süvitsi. Lahe (2021) on toonud välja, et projekti teema sünnib koostöös lapse ja õpetajaga, milles on lõimitud erinevad valdkonnad ja tegevused. Projektõppe puhul toimub õppimine läbi arutelude ja kogemise (Puidet, 2013, lk 191).

Uurimuse tulemustest saab järeldada, et õpetajad vajavad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamiseks õppe- ja kasvatustegevustes toetust praktiliste koolituste näol. Selgus, et koolitused aitavad õpetajatel lahti mõtestada mõiste ja põhimõtete rakendamise. Tõsteti esile praktikutelt õppimise ja erinevate töövõtetega tutvumise. Ka Ojaniit (2020) uurimusest selgub, et õpetajad peavad oluliseks väärtuseks koolitusi antud teemal.

Õpetajad peavad oluliseks toetuseks ka juhtkonna ja meeskonna poolset tuge. Juhtkonnal on suur roll pakkuda õpetajatele tuge ja usaldust, mida tõid välja ka uuringus osalenud õpetajad. Enamik uurimuses osalenud lasteaiaõpetajad pidas vajalikuks toeks võimalust üksteiselt õppimist ja kogemuste vahetust. Õpetajate hinnangul on vajalik tugi ka lapsevanemate aktiivse koostöö näol, kus vanemad on valmis tegema koostööd.

Õpetajate hinnangul peavad lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes väga oluliseks. Vähesem õpetajaid hindas põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes pigem oluliseks ja veidi oluliseks. Mis tõestab seda, et õpetajad on valmis rakendama lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimistöö eesmärk oli välja selgitada milliseid lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid rakendavad Ida-Virumaa lasteaiad õppe- ja kasvatustegevustes ja mida vajaksid õpetajad, et muuta tõhusamaks selle rakendamist. Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused: Kuidas mõistavad õpetajad lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid? Milliseid lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid rakendatakse õppe- ja kasvatustegevustes? Mida vajavad lasteaiaõpetajad toetuseks, et rakendada lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes? Kui oluliseks peavad lasteaiaõpetajad lapsest lähtuva kasvatus põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes?

Töö teoreetilises osas lõi autor välja lapsest lähtuva kasvatus mõistest ja sisust, lapsest lähtuva kasvatus lähenemisviisidest ning õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest koolieelses lasteasutuses.

Uurimistulemuste analüüsimisel selgus, et lasteaiaõpetajad mõistavad ja saavad aru lapsest lähtuva kasvatus mõiste sisust ja põhimõtetest. Suurem osa lasteaiaõpetajatest peab selle rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes väga oluliseks. Õpetajad oskasid välja tuua erinevaid põhimõtteid ja komponente. Lapsest lähtuvas kasvatuses on esiplaanil laps, kus arvestatakse laste huvid ja ideedega õpp- ja kasvatustegevustes. Lapse loovust ja arengut toetatakse läbi mitmekülgse keskkonna, kus laps saab teha ise valikuid ja õppida läbi mängu. Uurimusest selgus, et lasteaiaõpetajad rakendavad oma rühmas erinevaid õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid, põimides sisse ka lapsest lähtuva kasvatus põhimõtteid. Lasteaiaõpetajad kasutavad õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel rohkem lasteaia õppekava kui projektiplaani, millest saab järeldada, et õpetajatel puudub teadmine ning varasem kogemus projektõppe rakendamisest.

Uurimusest selgus, et lasteaiaõpetajate takistavateks teguriteks lapsest lähtuva kasvatus rakendamiseks õppe- ja kasvatustegevustes on varasem kogemus ja praktika ning lasteasutuse poolt paika pandud tööplan. Lasteaiaõpetajad vajavad lapsest lähtuva kasvatus rakendamiseks toetust praktiliste koolituste näol ning meeskonna kogemuste vahetust. Õpetajad eelistavad kogeda praktikat ehedas lapsest lähtuvas keskkonnas. Suurt

rolli mängib ka juhtkonna ja rühma meeskonna tugi. Samuti on oluline, et eelkõige õpetajas endas on soov lapsest lähtuvat kasvatust rakendada.

Uurimustulemused andsid vastuse uurimistöö üldisele eesmärgile, milleks oli välja selgitada milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendavad Ida-Virumaa lasteaiad õppe- ja kasvatustegevustes ja mida vajaksid lasteaiaõpetajad, et muuta tõhusamaks selle rakendamist ning selle põhjal koostati üldistavad järeldused.

Uurimistulemuste põhjal võib teha järgmised järeldused:

- Uuringus osalenud lasteaiaõpetajate teadmised lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtetest on pigem head.
- Õpetajad oskavad välja tuua lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid ning selgitada selle mõiste sisu.
- Õpetajad rakendavad erinevaid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid ja komponente, kõige enam kasutakse siiski tegevuste lõimimist, laste huvidest lähtumist.
- Selleks, et õpetajad rakendaksid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevustes ning oskaksid rakendada erinevaid pedagoogilisi lähenemisviise, vajavad nad praktilisi koolitusi.
- Uuringus osalevad õpetajad vajavad lapsest lähtuva kasvatuse rakendamiseks lasteasutuse juhtkonna ja meeskonna toetust.

Uurimistöö piiranguks võib välja tuua selle, et järeldusi saab teha ainult uuringut läbiviidud valimi kohta. Edaspidi võiks valimisse kaasata kogu Ida-Virumaa lasteasutused ja juhtkonna. Samuti võiks vaadelda lasteaiaõpetajate läbiviidavaid õppe- ja kasvatustegevusi, et saada päriselt teada lapsest lähtuva kasvatuse rakendamise kohta rühmas. Võiks uurida ka õpetajatelt, milliseid koolitusi täpsemalt vajatakse.

KIRJANDUS

- Adejokun, M. (2020). *Why Is Child Initiated Play Important For Children's Learning?* Childcare & education Expo. <https://childcareeducationexpo.co.uk/child-initiated-play-important-childrens-learning/> (viimati vaadatud 16.02.2022)
- Almre, A.; Tammaru, M. (2018). *Õpiobjekt koolieelses lasteasutuses projektõppe läbiviimiseks tartu eralasteaia terake kahe rühma projektide näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. <https://core.ac.uk/download/pdf/160482474.pdf> (viimati vaadatud 20.10.2021)
- Arseven, A. (2014). *The Reggio Emilia Approach and curriculum development process*. International Journal of Academic Research 6(1):166-171.
- Brügge, B., Glantz, M., & Sandell, K. (2008). *Õuesõpe*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo.
- Edwards, C., Gandini, L., & Forman, G. (1998). *The hundred languages of children. The Reggio Emilia Approach – Advanced Reflections. Second edition*. Ablex Publishing Corporation.
- Hargraves, V. (2019). *How to integrate play and teaching in early childhood education*. The Education Hub. <https://theeducationhub.org.nz/how-to-integrate-play-and-teaching-in-early-childhood-education/> (viimati vaadatud 16.02.2022)
- Kes aias? Mis aias?. Taskuhääling alusharidusest. (19.12.2021). *Lapsest lähtuv kasvatus – Maarika Pukk*. <https://www.youtube.com/watch?v=TEA8axE5LAo> (viimati vaadatud 10.02.22).
- Kilgi, K. (2013). *Õppetöö läbiviimine rahvuselt heterogeenses auditooriumites tartu ülikooli ja selle kolledžite näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30557/kilgi_karit.pdf?sequence=4&isAllowed=y (viimati vaadatud 04.04.2022)
- Kinos, J.; Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus*. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Kukk, A. (2012). *Varane keelekümblus: õppekava eesmärkide saavutamine lapsekeskse lähenemise aspektist. Uuringu aruanne: lasteaia lõpp ja põhikooli I aste (2007 – 2011)*.

Tallinna Ülikool. <https://core.ac.uk/download/pdf/2039A3992.pdf> (viimati vaadatud 16.10.2021)

Kuuseorg, K. (2020). *Lasteaiaõpetajate arusaam üldõpetuslikust tööviisist ja üldõpetusliku tööviisi rakendamisest koolieelses lasteasutuses*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/69354/Kuuseorg_Karin_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 08.12.2021)

Kolberg, K. (2019). *Õuesõppe rakendamine talvel eesti lasteaedade näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/64967/kolberg_kristel_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 29.03.2022)

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). RT I 2008, 23, 152. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (viimati vaadatud 17.02.2022).

Käst, L. (2019). *Lapsekeskne kasvatus juhtide arusaamades ja lapsekeskset kasvatust toetav õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine viie tartu koolieelse lasteasutuse näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/65076/kast_lizett_ma.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 16.10.2021)

Lagerspetz, M. (2021). *Ühiskonna uurimise meetodid. Sissejuhatuse ja väljajuhatus*. TLÜ Kirjastus.

Lahe, K. (2021). *Projektõpe lasteaia*. Tallinna Raamatutrükikoda.

Lepp, M. (2017). *Pedagoogiline eestvedamine- lapsest lähtuva tegevuskultuuri nurgakivi*. Tartu Ülikool. <https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2017/01/Ettekanne-18-01-2017-Lepp.pdf> (viimati vaadatud 12.12.2021)

Läheb, R. (2006). *Aktiivõpe*. Kirilased. <http://kirilane.ee/tooted/Aktiiv6ppest> (viimati vaadatud 23.03.2022)

Lüüde, T. (2014). *Lapsest lähtuva õpetuse ja kasvatuse rakendumine koolieelses lasteasutuses*. Lõputöö. Tallinna Ülikool. (viimati vaadatud 15.04.2022)

<https://www.etera.ee/zoom/1173/view?page=1&p=separate&search=&view=0,0,2481,3508>

Ross, L., Õun, T., & Tuul, M. (2013). Lapsest lähtumine üldõpetuse alusena. Rmt Nugin, K. (Koost.). Üldõpetuse rakendamine lasteaias (lk 11). Tallinn: Atlex.

Nugin, K. (2017). Lapse arengut toetav õpikeskkond. Kingo, K. (Toim.). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 63). Tallinn: Atlex.

O'Connor, D. (2012). *Creativity in childhood: The role of education*. 8th Global Conference: Creative Engagements Thinking with Children. University of Notre Dame Australia.

https://researchonline.nd.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1078&context=edu_conference (viimati vaadatud 10.04.2022)

Orgusaar, U. (2011). *Lapsest lähtuva kasvatuse olemus ja tähtsus lapsele eesti kasvatusteadlaste ja lasteaiaõpetajate nägemustest*. Tea ja Toimeta alushariduses. Tallinna Ülikool. <http://www.teatoimeta.ee/uus/eriala/lasteaiaopetajale/lapsest-lahtuva-kasvatuse-olemus-ja-tahtsus-lapsele-eesti-kasvatusteadlaste-ja-lasteaiaopetajate-nagemustes/> (viimati vaadatud 12.04.2022)

Otsma, K. (2020). *Koolieelsete lasteasutuste õpetajate arusaamad lapsest lähtuvast kasvatusest ja selle rakendamisest lasteaias*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool. <https://www.etera.ee/zoom/84318/view?page=1&p=separate&search=lapsest%20lähtuv%20kasvatus&tool=search&view=0,489,2484,3024> (viimati vaadatud 05.03.2022)

Parijõgi, M. (2014, 4. aprill). *Lastel on sündides sada keelt suus*. Õpetajate leht. <https://opleht.ee/2014/04/lastel-on-sundides-sada-keelt-suus/> (viimati vaadatud 09.02.2022)

Peterson, T. (2009). Koolieelse lasteasutuse õppe – ja kasvatustegevuse korraldamine. Kulderknup, E. (Koost.). *Õppe – ja kasvatustegevuse korraldus* (lk 16, 18). Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Tartu: Studium.

Puidet, T. (2013). Projektõppest Püüsi kooli lasteaia näitel. Rmt Nugin, K. (Koost.). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias* (lk 191). Tallinn: Atlex.

Pukk, M., & Alunurm, A. (2014). Reggio Emilia pedagoogika ehk lapse sada keelt. K, Kingo. (Toim.). *Tarkus tuleb tasapisi. Valik aktiivõppe strateegiaid lasteaias ja koolis* (lk 183). Kirjastus: AS Atlex.

Ruberg, M. (2013). *Õppe-kasvatustöö korraldamise põhimõtted lasteaed-alkoolis*.

Lõputöö. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/31904/ruberg_maris_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 10.12.2021)

Rõkalova, V. (2020). Õuesõppe läbiviimise ja õuekeskkonna kasutamise süsteemsus ühe lasteaia näitel. Bakalaureusetöö. Narva: Tartu Ülikooli Narva Kolledž. (viimati vaadatud 27.03.2022).

Rätsep, J. (2011). *Tark ja loov õpetaja*. Tea ja Toimeta alushariduses. Tallinna Ülikool.

<http://www.teatoimeta.ee/uus/eriala/lasteaiapetajale/tark-ja-loov-opetaja/> (viimati vaadatud 12.04.2022)

Sinilaht, I. (2018). *Eelkooliealiste laste õpetajate hinnangud laste loovuse kohta*.

Magistritöö. Tartu Ülikool. (viimati vaadatud 10.04.2022)

Tuul, M.; Õun, T.; & Botvina, U. (2018). *Hea Alguse programmi rakendavate ja mitterakendavate rühmade õpetajate hinnangud oma tegevusele lapsekeskse kasvatuse kontekstis*. Eesti Haridusteaduste Ajakiri 6: 102-135.

Tuul, M. (2017). *Lasteaiaõpetajate arusaamad õppekavadest ja laste õppimisest ning hinnang õpetaja pedagoogilisele tegevusele lapsekeskse kasvatuse kontekstis*. Tallinna Ülikool.

Tuuling, L. (2009). *Mäng ja lapse areng*. TLÜ Rakvere Kolledž.

<https://www.tlu.ee/opmat/rk/2009/Lehte%20Tuuling%20-%20RKA6022%20M%E4ng%20ja%20lapse%20areng/5.%20teema/MANGULIIGID.pdf>

(viimati vaadatud 06.04.2022)

Tsoukalas, J.M. (2011). *Exploring Problem Based Learning to Promote 21st Century Learning Skills in Full Day Kindergarten*. Walden University ProQuest Dissertations Publishing.

<https://www.proquest.com/openview/b4e4505492750247ad1982335066c7a2/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750> (viimati vaadatud 04.04.2022)

Lüüde, T (2014). *Lapsest lähtuva õpetuse ja kasvatuse rakendamine koolieelses lasteasutuses*. Lõputöö. Tallinna Ülikool.

<https://www.etera.ee/zoom/1173/view?page=47&p=separate&search=triinu%20lüüde&tool=search&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 14.04.2022)

Mängli, Ü. (2016). *Lapsest lähtuva kasvatuse rakendamine lasteaia ühe ja kahe õpetaja mudeli näitel*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.

<https://www.etera.ee/zoom/27760/view?page=1&p=separate&search=&view=0,0,2481,3508> (viimati vaadatud 14.04.2022)

Reggio Children. *Reggio Emilia Approach*. <https://www.reggiochildren.it/en/reggio-emilia-approach/> (viimati vaadatud 09.02.22)

Ugaste, A. (2018). Laps ja mäng. Kingo, K. (Toim.). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaia* (lk 202-203). Tallinn: Atlex.

Võgotski, L. (2016). Laste loovus ja kujutlusvõime. *Mäng ja selle osa lapse psüühilises arengus*. Tallinna Ülikooli Kirjastus.

Õun, T., & Nugin, K. (2017). *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad*. Kingo, K. (Toim.). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaia* (lk 191). Tallinn: Atlex.

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik lasteaiaõpetajatele

Lugupeetud õpetajad!

Olen Helerin Mölder ja õpin Narva Kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal. Viin läbi küsitlust bakalaureuse töö raames, mille teemaks on lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamine õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel.

Küsitlus on anonüümne ning kogutud andmeid kasutatakse vaid statistiliselt üldistatud kujul. Lisaküsimuste tekkimisel saate võtta minuga ühendust e-maili teel: helerin.molder@gmail.com.

Olen väga tänulik, kui aitate mind bakalaureuse töö valmimisel.

Ette tänades

Helerin Mölder

1. Teie vanus

.....

2. Teie tööstaaž lasteaiaõpetajana (aastat)?

.....

3. Teie haridus

.....

4. Kui vanade lastega te töötanud olete?

- 2. – 3. eluaasta

- 3. – 4. eluaasta

- 4. – 5. eluaasta

- 5. – 6. eluaasta

- 6. – 7. eluaasta

5. Milliste vanuserühmaga Te praegu töötate?

.....

6. Mida tähendab Teie arvates lapsest lähtuv kasvatus?

.....

7. Millised väited kirjeldavad lapsest lähtuvat kasvatust?

- laps õpib kogemuste kaudu
- lapse akadeemiliste oskuste omandamine on esmatähtis
- laps on aktiivne osaleja õppetegevuses
- õpetaja juhindub kindlalt varem kavandatud tegevuste plaanidest
- laste arengut pidevalt dokumenteeritakse
- õpikeskkond on täiskasvanu poolt kontrollitud
- õpetaja on teadmiste vahendaja
- lapse huvidega arvestamine
- laps on õppetegevustes subjekt
- rõhk on kindlate teadmiste ja oskuste omandamine
- keskkond on mitmekülgne ja huvitav
- laps on kaasatud õppetegevuste planeerimisse

8. Mis Teie jaoks ei ole lapsest lähtuv kasvatus?

.....

9. Milliseid õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid rakendate oma rühmas?

- lasteaia ja kodu tihe koostöö
- lapse individuaalsusega arvestamine
- tervise edendamine
- mängu kaudu õppimine
- lapse loovuse toetamine
- kultuuri väärtustamine
- digivahendite kasutamine
- muu

10. Millest lähtute õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel?

- laste huvidest
- laste vanusest
- laste ealistest iseärasustest
- iga lapse arengu tasemest
- laste kaasamine kavandamisprotsessi
- laste arvamustest, ideedest.

- laste arenguvajadustest
- teemapõhisusest

11. Milliseid tööviise Te kasutate õppe- ja kasvatustegevuse läbi viimisel? Skaala igapäevaselt üks kord nädalas 2 – 3 korda nädalas üks kord kuus 2 – 3 korda kuus harvemini kui 2 – 3 korda kuus

- frontaalne (kogu rühmaga korraga)
- rühmatöö
- paaristöö
- individuaalne töö
- erineva suurusega alarühmadega töö

12. Milliseid dokumente kasutate õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel

- nädala tegevuskava
- kuu tegevuskava
- projektiplaan
- riiklikust õppekavast
- lasteaia õppekavast

12. Milliseid valikuid saavad lapsed teha õppe- ja kasvatustegevuse protsessis?

.....

13. Millised pedagoogilised lähenemisviisid (meetodid) on teie arvates lapsest lähtuvad?

- aktiivõpe
- õuesõpe
- probleemõpe
- avastusõpe
- projektõpe

14. Kui oluliseks peate lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete rakendamist õppe- ja kasvatustegevustes?

1 Ei pea üldse oluliseks	2	3	4	5 Peaaegu väga oluliseks
--------------------------------	---	---	---	--------------------------------

15. Milliseid lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid rakendate oma rühmas?

- tegevused on omavahel lõimitud
- erinevad tegevuskeskused
- õpetaja on lapse arengu suunaja ja arengut toetava keskkonna looja
- keskkond, mis vahetub olenevalt teemast
- õppimine toimub läbi mängu, kus kasutatakse looduslikke materjale
- laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning last kaasatakse tegevustesse
- projektõpe
- tegevusplaani kujuneb vastavalt laste huvidele
- lapse loovuse toetamine
- lähtutakse lapse huvidest, soovidest ja ideedest
- lapse arengu pidev dokumenteerimine

16. Milliseid teadmisi ja oskusi on Teie arvates vaja, et lähtuda lapsest lähtuva pedagoogilise tegevuskultuuri põhimõtetest igapäevatoos?

.....

.....

17. Millised tegurid takistavad teid rakendamast lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel?

.....

.....

18. Millist tuge vajaksite, et rakendada lapsest lähtuvat kasvatust õppe- ja kasvatustegevuste korraldamisel?

.....

.....